

گهروهانی ژیری

بهشی پهكهم

ئا-وینه: سه دره دین نوره دین نه بو به کور

گهروهانی ژیری، (گهوهی ٤٤ - گهروهانی میر مهحمه لی)، گوندیکی دێری ناوچهی خوشناره تیه، سه ره ناچهی هه ریه. به پتی پتیه (JPS) ده که وێته سه رخالی په کتیری. ٤٢١٥٦ ٣٦ پلهی باکوورو ٤٤.٤٥٢٠٤٤ پلهی رۆژ هه لات، به رزایی له رووی ده ریاوه ٨٤٥ مه تر. به رامبه ر کۆپی سووره که به رزاییه که ی ٩٢٨ مه تره. به رزاییه کانی: کلاوقاسم، زه رتکان، رووکیش، شه کرۆک له خۆره هاته وه دۆلی گهروهان و دۆلی هه ران له دۆلی بالهسان داده بن. له خۆره نشیه تیه وه: تیشی گهروهان، قوپی سۆر، شه قلاوه چپای سه فینه. له باکو ریه وه: گوندی مامه جه لکه، کانیای سه رتایه. له باشووریه وه: گونده کانی گهروهانی میریوسف، به ره که، نه سپه ندره یه.

روبه ری گشتی زه ری وزاری گونده که: ٤٧٨٧ دۆمه، رو به ری پاوانی سروشتی: ٢١٩١ و رو به ری زه ی شیاوی بۆ چاندن ١٣٧٤ دۆم، که ٧٩ دۆمی زه ی کشتوکالی میریه وه نه وه دی که تا پۆیه. رو به ری زه ی به ره ده لانی ٨١٠ و رو به ری دارستانی سروشتی ٢٧٣ دۆمه. دوو کانیای هه یه. ژۆری نه ی زه یه کانی دیمه کارن، له قه ده پال و پشتاوه کاندای دار میو، هه رمی، هه نجیر، سماق، باوی چینه دراوه. سالانه یش گه م و جۆ نیسک و نۆک ده چینه، له زه ییه به ره اوه کانیاندا: دازه میو، هه نار، هه رمی، هه لۆچکه، نه سپه ندر، سه وه ی وهک: ئارو، ته ماته، کووله که، پیواو... ده چینه ریت. دارو ده وه نی دارستانه که ی: به روو، مازوو، داره بن، کرۆسک، هه نجیره کیتی، گیتۆ، بابلۆک، که مته، لاس، زی، سۆریله تی، بی، بناو، په لگ... دینه شیه کانه بن و چیل و په له وه راده گرن. ره وه نده کانی ش پتر مه رو بن و (پیشتر، ره وه: ولاخی به ره زه شیان ژۆریو).

کۆچه ریه کانه هه ریه که وه شه پاوانی سه ره خزی هه یه، په لام پاوانی گوند، بۆ میگه ل و گاپانی گونده که هاو به شه.

په یوه نده یه کی رۆحیی له نیوان خه لکی گوندو شینه خانی هه ران و شینه مسته فا نه بو به کری نه خشه ندی هه ره شه می-هه ولیر هه یه.

تیره ی تۆمه لاس (تۆمی لاس) به راگه وه ره ژۆری نه ی دینه شین و خاوه ن زه ی و زاری گوندن. کورته ی ره چه له کیان: غه فوو رو فه قی لاس کوری مه لا هه مزه ن. هه مزه مه لا ره سوول مه لا لاس مه لا نه حمه د گه ره وه ییه. که ده لێن تۆمه لاس مه به ستیان تۆمی مه لا لاسی کوری مه لا نه حمه د گه ره وه ییه، نه ک فه قی لاس، چونکه فه قی لاس که خپزه نه که ی ناوی گولی بووه، هه ر کچی هه به ووه خه جیجی کچی بووه ته خپزه نی فه قی مسته فا نه حمه د مسته فای، فاتی دراوه ته مه لا نه بو به کری هه مزه کۆری. وه ک چۆن حاجی حوسینی مه نته که ده شتی هه ولیرو ده ره به ریدای له شکسته زانی و به یترایدای هاوتای نه بووه، له هه مان کاتدا په لکه مه لا ژنیش (قام فه قی لاس) له دکتۆری برین و کولک و کوان و نه خۆشیه کانی پتیه بی ئارکوفیه وه. شه ش مانگ به ره له مر دنی مه لا نه بو به کری هاوتسه ری، مه لا ژن، ته های ته قیه دین ناغای هه مزه کۆری ئاگادار کردۆته وه پتی گوته وه: ده ره پیسه که (شیر په نجی) له سه ری مه لا ده ره که وتوه، له ماوه ی شه ش مانگدا ده یکو ژیت. مه لا نه بو به کری و تار خۆین و مامۆستا بووه، شه هید مه لا عه بدول ره حمانی قادر یونس (مه لای مزگه وته ی شینه خه لا-هه ولیر) و به ده شتی مه لا عه بدول ره حمانی حاجی ره سوولی له ک، مه لای سا بلاغ و... فه قیی نه و بوون. به ره بابی حاجی برایم مام ته ها حه سه ن زانی که له قورده گۆی بیته و نه وه ها توونه گه ره وان و، توخماتی مست زانه ویر مسته فا خدرو تیره ی فه قی مسته فا نه حمه د مسته فای: پتر مه ردارو ره وه ندو خاوه ن پاوان و زستان نشینه دیه که ن، ئاکو نیسته اش

هه ندیکیان مه ردار ی به وه جن و هاوینان ده چه نه کو یستانه کانی ویزی و بناری هه لگوردی له ده قه ری حاجی تۆمه ران. خه لکی دیه که له پشت و به ژن و ژنخوازی خزمی په کدین. گه ره وان له کۆنه وه، هاوتای شه قلاوه هه ران و ماوه ران و خه تی و بالهسان، به خۆپه نده گی ئاینی ناوی هه به ووه. مه لا نه حمه د گه ره وه یی (با پیره گه ره ی تۆمه لاسیان) مه لا زانی که سه ره ده می خۆی بووه، چه ن دین تیه بینی و په راویزی له سه ر کتیی نحوی ئیبنول عوقه یل نووسیوه، که پیشتر نیسته اش به رنامه ی خۆپه نده ی مه لایه تی و مزگه وته کانه. نیسته ١٢ و تار خۆین و مه لای (ده رچوی کۆلیتری شه ریه و نه زه ره و خۆپه نده ی مه لایه تی) خه لکی نه م دیه بن. له م هاویندا ٣٥ کورو ١٥ کچی گونده که له لای مه لا جاسم سه دیق سما یل غه فوو ر قوربان ده خۆین. له ده ره یه ری نه م دیه دا چه ن دین شوینه واری کۆن و با به خدار هه ن، که لایان لی نه کرا وه ته وه، وه ک: قه لاتی سارنجی له چپای زه رتکانی که له دۆلی نه شکه فتاری که (نه شکوت و کانیایوکی دێری نه و ژۆر نه فسانه ی له به ره یه وه ده گێرنه وه)، رو به رووی چپای سه فین ده وانیته شه قلا ری، سارنج ژۆر سه خت و به رزو فیتک و دلرفینه، له سی لاوه تا قی به رزو خه ره ندی هه لدر ده وریان گرتوه، درنده ش ناتوانن پتیه دا تیه بن، هه میشه بازو هه لۆ به تاسمانیدا ده سوو ریه وه، له لای چواره میه وه (رووکاری باشووری) پاشماوه ی شو ره یه کی سه خته. له ناو ه استدا شوینه واری چه ن دین قو له و قه لاتی هه یه. حه وزیکی گه ره وه به رری ناوو چاله به فری له شاخ هه لکه ندرای ماوه، له به رزاییه که ی بانه وه یدا، قو له ی نه شکگرتته، ده لێن دراوی کۆنیان لی دۆزیوه ته وه هی چه ره کانی دێری نه به ره له ها تی نیسه لاه.

خه لکانیک تا هه شتاکانی سه ده ی رابه روو ما بوون که راوی شوور و پلنگ و هه رسیان له چپای زه رتکان کرد بوو.

شۆڤشی کوردییان دەکرد. له ماوه‌ی سی سالی شۆڤشدا ١٩٦١-١٩٩١، گه‌ره‌وانی ژێری له‌ئەنجامی شۆڤشگیری و ده‌سته‌ویه‌خه‌بوون و به‌خشنده‌یی، جه‌وت جار سو‌تاوه‌و تالان کراوه‌و ناوه‌دان کراوه‌ته‌وه. سه‌رحه‌م شه‌هیدانی گه‌ره‌وه‌یی له‌سه‌نگه‌رو ئه‌نفال و هاو‌لاتی و قوربانیانی مێن (١٥) پیاو پترن، وێرای چه‌ندین بریندارو زیندانی سیاسیه‌ش. له‌ئەنجامی ماله‌وتیرانی و ده‌ریه‌ده‌ری، دانیه‌شتوانه‌که‌ی په‌راگه‌نده‌ی کۆمه‌لگه‌ی هه‌ریرو شایه‌س و شه‌قلاوه‌و هه‌ولێر بوونه. هه‌نوکه (٤٦٠) که‌س گه‌راونه‌ته‌وه‌و گوند، ٩٦ خێزانی‌ش نه‌ها‌تونه‌ته‌وه. له‌ سالی ١٩٩٦ یارمه‌تیان داو، ١٠٦ خانووی سه‌ر به‌ دارو قووێ گه‌راو و قوتا‌بخانه‌یه‌کی سه‌ره‌تایان بۆ دروستکراوه. له‌ سالی ١٩٩٩ مزگه‌وته‌که‌یان نۆزه‌نگراوه‌ته‌وه، له‌ ٢٠٠٣ دا کۆنه‌ رێگه‌ی گونده‌که‌ چاک‌کراوه‌و به‌ نه‌وتی ره‌ش ره‌شینه‌ندراوه، ئیستا خه‌ریکی قه‌یرتاو کردنی رێگه‌که‌ن، که‌ له‌ رێگه‌ی هاملتۆن (له‌ مامه‌جله‌که‌)وه‌ ده‌چینه‌وه‌هه‌ران، له‌ ٢٠٠٥ دا کاره‌بای نه‌یشتمانی بۆ چوو، له‌ ٢٠٠٨ بیری نی‌رتوازیان بۆ هه‌لکه‌ندراوه‌و تۆری ناوی بۆ راکی‌شراوه. خه‌لکه‌که‌ی خوازیاری بته‌که‌یه‌کی ته‌ندروستی و پرۆژه‌ی ناو‌دێری کشتوکالی و ده‌ستگرتنی جو‌تیارو مه‌داره‌کانیان و کاردا‌بینکردن بۆ بۆ‌ئوانیان، داوا ده‌که‌ن شه‌قام و کۆ‌لانه‌کانی گوندیان بۆ قه‌یرتاو بکری‌ت و رێگه‌یه‌کی راسته‌وخۆ له‌ نیوان گوند و کۆ‌لی سوور (رێگه‌ی شه‌قلاوه‌) بکری‌ته‌وه، ناو‌پیکش له‌ شو‌ینه‌واره‌ دێرینه‌کانی ناوچه‌که‌ بدری‌ته‌وه. .. سه‌رحاوه: فه‌رمانگه‌کانی تا‌پۆی شه‌قلاوه‌، په‌رێوه‌په‌رایه‌تی زه‌وی و زاری هه‌ولێرو وه‌زاره‌تی کشتوکالی هه‌ریمی کوردستان. مه‌لاو ئه‌نجومه‌ن و ریشه‌سپانی گونده‌که‌. عوسمان عه‌بدولا حه‌مه‌د به‌کاره‌یتنی پی‌سوه‌ری GPS. مام سولێمان حاجی ئۆمه‌ر په‌ری هه‌مه‌کۆری. به‌هۆی کورتی ده‌رفه‌تی نو‌سینه‌که‌ نه‌کرا ناوی سه‌رحه‌م شه‌هیدو بنه‌ماله‌کان و رووداوه‌ می‌ژوو‌یه‌یه‌کانی گونده‌که‌ بنو‌سین.

کو‌تێخا ته‌ها سمایل غه‌فوره‌و ناو‌دارو خاوه‌ن دی‌وه‌خانی گوند، له‌ رووبه‌روبو‌نه‌وه‌که‌دا، ته‌ک هه‌ر به‌ خۆیان و چه‌ک و نان و ناوی خۆیان، هاریکاری پی‌شمه‌رگه‌یان کرد، به‌لکه‌ شایه‌شان و له‌ پی‌شسه‌وه‌ی ئه‌وانیش بوون (بۆ می‌ژوو: که‌ که‌مال سمایل غه‌فوره‌و، چه‌ک‌داریکی گونده‌که‌، گرفتێ که‌مال ناوی په‌ری جه‌نگی به‌ خه‌لک راگه‌یاندا، به‌سێ (کی‌ژێ فه‌قی مسته‌فا حه‌مه‌د و خه‌جیجی فه‌قی لاسی، که‌ ئیستا نه‌خۆش و که‌نه‌فیه‌تیکی ئۆردوگای هه‌ریه‌)، له‌ گه‌رمه‌ی ته‌قه‌و لی‌ک‌دانا، کونده‌ ناویکی هه‌لگرت و رووه‌و شه‌رکه‌ ملی نا، تا ناوه‌که‌ی نه‌گه‌یاندا مه‌ته‌ریزی پی‌شسه‌وه‌ نه‌گه‌راوه‌. ئه‌وه‌یش شانازییه‌که‌ دلێری و بو‌تیری ئافه‌رتی کورد ده‌نۆ‌تی‌ت. له‌ ئه‌نجامی لی‌ک‌دان له‌ نیوان دوو هه‌یزی ناها‌سه‌نگدا پی‌شمه‌رگه‌ شکا، به‌ره‌و گه‌ره‌وانی ژوورو به‌ره‌که‌ پاشه‌کشی‌کرد. جه‌یش گه‌یشه‌ گه‌ره‌وانی ژێری، سه‌رله‌ به‌ر دێیه‌که‌یان سو‌تاند و تالان کرد. گه‌ره‌وان یه‌که‌مین گونده‌ له‌ سه‌ره‌تای شۆڤشی ئه‌یلولی ١٩٦١ له‌ لی‌وای هه‌ولێر سو‌وتینه‌ندراوه. دوا‌ی شه‌هیدبوونی مه‌حمود و حه‌مه‌د کاوانی له‌ ١٩٦٢ و ١٩٦٣ دا، عوسمان به‌گ و خزماتی له‌ سه‌ره‌وه‌ لایه‌نگری به‌غدا و له‌ ژێره‌ویش هاریکاری

گه‌ره‌وانی ژێری

سه‌ده‌دین نوره‌دین ئه‌به‌به‌کر

به‌شی دووه‌م و کۆتایی

له‌ سه‌ر پی‌شینیاری من، له‌گه‌ڵ مامۆستا عه‌بدوله‌قیب یوسف و ئیسماعیل سولێمان عوسمان (ریزان و راوچی گونده‌که‌)، له‌ به‌هاری سالی ٢٠٠٨ سه‌ردانی سارنجمان کرد، مامۆستا به‌ وردی سه‌رنجی دا، چه‌ندین وینه‌ی گرت و دی‌واره‌کانی پی‌سا، په‌رسیاری کرد. .. به‌و نیازیه‌ی له‌ داها‌تو‌دا به‌ دووردری‌ژێ له‌ به‌اره‌یه‌وه‌ بنو‌سی‌ت، له‌ نا‌قاری گونده‌که‌دا نۆ گۆرستان هه‌بو، که‌ یه‌کێکیان رووبه‌ریکی ژۆر فراوان و کی‌لی گه‌لی‌ک به‌لندو گۆری درێژو په‌یره‌ داربه‌رووی هه‌یه. ئه‌مه‌یش کۆنی و ناوه‌دانی له‌ می‌ژینه‌ی ناوچه‌که‌ ده‌نۆ‌تی‌ت. ئه‌وه‌ی جی‌گه‌ی سه‌رنج: ژۆرینه‌ی ناوه‌ له‌ می‌ژینه‌کانی ئه‌م دێیه‌ کوردین، وه‌ک: لاس، زانه‌وێر، زان، ئاری، با‌پیر، گو‌لێ، به‌سێ، ساری، سی‌وێ، سو‌رک. .. ناوی شو‌ین و شو‌ینه‌واره‌ دێرینه‌کانی وه‌ک: سارنج، به‌ردی دۆینه‌ی (به‌ردکی‌سه‌ل)، تا‌قی کی‌ژێ می‌ری، ته‌شکه‌فتاو، سه‌رگوفه‌ک، زا‌ره‌می‌رد، هه‌نجیره‌ش، کانێ‌لوک، کانی با‌خچان، بو‌اره‌ کانی، می‌رگان، تالان، تیش، رو‌وکی‌ش، شه‌کو‌ک، شی‌وه‌کو‌ر، ره‌زی گه‌وره‌، گرد کێرووشک، کۆ‌لی سو‌ر. ..

گه‌ره‌وان له‌ کۆ‌نه‌وه‌ لانه‌ی شو‌ڤش و راهه‌پین و رووبه‌روبو‌نه‌وه‌ی ژێمی به‌غدا بووه. له‌ نا‌کامی کوشتنی می‌رانی سه‌دیق به‌گ (می‌ری شه‌قلاوه‌و نۆ‌ینه‌ری خۆشناوه‌تی له‌ به‌رله‌مانی سه‌رده‌می پاشایه‌تی ئێ‌یراق، له‌ ١٩٦١ هه‌زیکی زه‌به‌لاحی سه‌ریازی به‌غدا، هه‌رشیان کرده‌ سه‌ر گه‌ره‌وانی ژێری. یه‌که‌م رووبه‌روو بو‌نه‌وه‌ی سه‌خت و راسته‌وخۆ له‌ نیوان پی‌شمه‌رگه‌و جه‌یشی ئێ‌یراق له‌ لو‌وتکه‌ی (قۆ‌لی سو‌ر) روویدا، تێ‌ک‌رای گه‌ره‌وه‌یی و

